

C:\Users\Plazma\Desktop\304\bri_Strugacti-Veliky_KRI.pdb

PDB Name: bri_Strugacti-Veliky KRI
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 22.9.2007
Modification Date: 22.9.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

A. Strugackij, B. Strugackij
Veliký KRI

Kolonie vědeckých pracovníků se rozkládala ve stínu mohutných trnovníků, jejichž koruny měly v průměru čtyřicet až padesát metrů. O něco dál na břehu hlubokého jezera s průzračnou modrou vodou se bělaly trosky farmy nějakého dávného osadníka. I z velké výšky vypadala voda v jezeře tak studeně, že člověka až mrazilo v zádech. Za jezerem pak znovu začínala savana - rozpálená modravě šedá savana západní Austrálie.

Žeňa Slavin kroužil nad trnovníky a hledal vhodné místo k přistání poblíž kolonie. V poledních hodinách bývá savana obvykle liduprázdná a všechno živé se schovává do stínu. Proto se Žeňa upřímně podivil, když asi půl kilometru od městečka uviděl nebyvalý ruch. Nejdříve ho napadlo, že se tam hraje ragby. V trávě se hemžila a převalovala hromada černých i bílých lidských těl. Z hromady se ozývaly krátké nesrozumitelné výkřiky, plné zápalu jako při skutečné hře. Ti ale do toho jdou s vervou! pomyslí si Žeňa. A že jim není horko? Vtom se mlýn ragbistů rozpadl a uprostřed se zalesklo něco kulatého; jeden hráč odlétl prudce stranou, upadl, zůstal ležet celý zkroutený a rukama se držel za břicho. Křik zesílil. Ba ne, řekl si Žeňa, tohle není hra. Ze stínu trnovníků vyběhli další tři muži a v běhu si svlékali lehké blůzy. Žeňa se rozhodl okamžitě přistát.

Když dopadl do trávy a uvolnil se z popruhů osobního vrtulníku, poraněný chlapík už seděl a s rukama na břiše namáhavě volal:

"Hej, nechodte k ní zezadu! Dávejte pozor na zadní nohu!"

Žeňa se přehnal kolem něho jako vítr. Z hromady těl, která se opět zavřela, bylo slyšet ruské a anglické výkřiky:

"Tlapy na zem! Přimáčkňte mu tlapy!"

"Nesahat na anténu!"

"Pablo! On utíká, Pablo!"

"Zahrabává se do země!"

"Nepouštět! Držet za boky! Ještě chvíli, kluci! ..."

Chytili nějakého ještěra, mihlo se Žeňovi hlavou. A tu spatřil zadní nohu. Byla obrovská, černá, s ostrými pilovými zuby jako u nestvůrného brouka. Se strašnou silou drhla po zemi a vyrývala v ní hluboké brázdy. Bylo tam ještě mnoho jiných nohou - černých, hnědých, bílých - které se rovněž mrskaly, škubaly sebou a vzpíraly se, ale to všechno byly obyčejné lidské nohy. Zadní noha byla jediná a Žeňa ji několik vteřin ohromeně pozoroval. Ráz na ráz se skládala, zarývala se hluboko do půdy a s námahou se opět narovnávala; a pokaždé se hromada těl ocitla o půldruhého metru dál.

"Hej rup!" vykřikl Žeňa, oběma rukama uchopil nohu u kloubu a prudce jí trhl k sobě.

Ozvalo se hlasité rupnutí a Žeňa Slavin se převalil na záda.

"Ať mu ji neulomíš!" zahřměl panovačný hlas.

Žeňa ještě chvíli ležel s nohou v náručí, potom se pomalu zvedl.

"Už to bude!" burácel týž mocný hlas, který přehlušoval všechny ostatní. "Hold on a abake* , Joe! Ještě trošičku!"

Aha, teď tě mám, miláčku!"

Něco truchlivě zazvonilo a rozhostilo se ticho. Hromada těl znehybněla a bylo slyšet jen těžké, namáhavé oddychování. Potom se všichni najednou dali vesele do řeči, se smíchem vstávali a utírali si zpocené obličejy. V uválené trávě zůstala nehybně ležet velká černá hrouda. Vzápětí někdo zklamaně prohodil:

"Zase sedmínožka!"

"Ano, seřtopod..."

"Ale kde má zadní nohu?"

Všechny zraky se upřely na Žeňu. Žeňa se statečně přiznal ke své vině..

"Tady je zadní noha. Utrhla se. Neměl jsem zdání, že se dá tak snadno utrhnout."

Lidé ho obstoupili a zvědavě si ho prohlíželi. Polonahý hromotluk s rozcuchanou čupřinou světlých vlasů vztáhl dopředu silnou poškrábanou paži.

"Dejte to sem!"

V druhé ruce držel hromotluk kousek lesklého drátu. Žeňa mu ochotně podal nohu.

"Jmenuju se Slavin," řekl. "Jsem korespondent Evropské tiskové kanceláře. Dostali jsme zprávu, že se tu dějí zajímavé věci."

Odpověděly mu přátelské úsměvy. Jen hromotluk se zamyšleným výrazem několikrát ohnul a narovnal kolenovou páku. Zadní noha vrzala v kloubu.

"Můžete mi povědět přesně, co zajímá Evropskou tiskovou kancelář nejvíc?"

"KRI," odpověděl hbitě Slavin. "Kolektor rozptýlené informace. Stroj archeolog. A ještě něco. Nedochůdčata. Víte, ty podivné přístroje..."

"Vím," přikývl hromotluk chápavě. Odhodil drát, přendal zadní nohu do levé ruky a pravici podal Žeňovi.

"Jsem náměstek ředitele KRI, inženýr kybernetik Pavel Ruda. A tohle," ukázal pákou na ostatní, "je celé naše mužstvo služebníků velikého KRI. Seznámíte se později, až odnesou septopoda do laboratoře."

"Stojí to za to, Paule?" zeptal se pochybovačně malý kučeravý Australan. "Já bych ho tu nechal ležet. Vždyť už máme doma dva takové..."

"Takové ne, Parnkalo," řekl Ruda. "Tenhleten má u zadní nohy jenom jeden kloub."

"Vážně?" Parnkala vytrhl nohu Rudovi z rukou a také ji několikrát ohnul a narovnal. "Ano, opravdu... Škoda že je polámaná."

"Já nevěděl..." pokoušel se Žeňa o omluvu, ale nikdo ho už neposlouchal. Všichni se shlukli kolem Parnkaly, načez spolu s ním zamířili k černé hroudě v trávě a se zájmem se nad ní sklonili. U Ženi zůstal jen Ruda. "Co je to ten sedmipod?" zeptal se Slavin.

"Septopod? To je jedno z nedochůdčat Velikého KRI."

"Aha," řekl Žeňa. "Jedna z těch mašinek, co vám teď běhají po celé rezervaci... Takhle tedy vypadají ta vaše nedochůdčata?"

"Věc není tak jednoduchá, soudruhu dopisovateli. Také jsem neřekl, že to jsou naše nedochůdčata, nýbrž nedochůdčata Velikého KRI..."

"Tím chcete říci, že k těm nedochůdčatům nemáte vůbec žádný vztah?"

"Nepřímý, soudruhu dopisovateli, nepřímý..." Ruda udělal krok stranou a zvedl z trávy zadní nohu. "Teď právě je lovíme. Celý poslední týden je lovíme. Zajímavé strojky. Moc. Přijel jste zrovna včas..."

S tajemným úsměvem se ohlédl za septopodem, kterého už táhli směrem ke kolonii. Najednou se jeden mladík otočil a hlasitě zavolal:

"Pablo! To naše břemeno je zatraceně těžké. Přece nenecháš svou sílu zahálet!"

"A kdo ponese zadní nohu?" křikl Ruda v odpověď.

"Ukažte, já ji ponesu," nabídl se Žeňa. "Když už jsem ji utrhl, odnesu ji, kam budete potřebovat."

"Dobrá, pojďte za námi," souhlasil vesele Ruda. "A já pomohu s nákladem našim."

Dvěma skoky dohnal hlouček, odstrčil několik krajních z cesty, vlezl pod septopoda a s hlasitým heknutím si ho naložil na záda.

"Za mnou!" zavelel přiškrceně a kolébavým krokem zamířil k trnovníkům.

Žeňa uchopil zadní nohu, přehodil si ji přes rameno jako váhy na nošení vody a rozběhl se k osadě. Noha byla dost těžká a tlačila ho do ramene.

"Vsadím svůj mikroelektrometr proti vašemu diktografu, že jste ještě neobědval," prohlásil Ruda, když se objevil ve dveřích do laboratoře.

Žeňa seděl ve stínu na záspi, umořeně vzdychal a malátně se ovíval slaměným kloboukem. Šíje mu jen hořela.

"Vyhrál jste," přikývl zmučeně.

"A kde jsou naši nedbalí služebníci? Jak to, že se opovážili nechat našeho váženého hosta o samotě? Takhle nás zostudit před celou Evropskou tiskovou kancelář?"

"Všichni se šli klanět zadní noze do budovy naproti," řekl Žeňa a vstal. "Požádali mě, abych počkal tady, a řekli, že jste slíbil, že se vrátíte za chvíli. Jenže to je už půl hodiny."

"Opíčáci," zabručel Ruda v rozpacích. "Pojďte, soudruhu Slavine, vynasnažím se, abych smyl jejich vinu. Nabídnou vám báječné filé."

"Ze zadní nohy?" zeptal se Žeňa.

"Ne, z klokaní kýty," odpověděl Pavel. "Složil jsem jednoho klokana včera večer. V Gibsonu nám povolili lov, protože je nás tu málo a někdy máme dost dlouhou chvíli."

Přátelsky se zavěsil do Slavina a vedl ho šikmo přes ulici k úhlednému obytnému domku.

V bílém domku bylo čisto a chladno. Ruda zavedl hosta pod sprchu, potom ho posadil ke stolu, postavil před něj sklenici, džbánek a misku s ledem a dal se do kuchaření.

"Samoobsluhovou restauraci tu nemáme, proto si musíme obstarávat samoobsluhu doslova od prvovýroby," pokřikoval Ruda z kuchyně.

Hostil Slavina štědře a hojně. Žeňa se cpal, až mu za ušima lupalo. Pavel nezůstával pozadu, pochvalně se po něm díval a čas od času mu nakládal na talíř nový plátek masa. Plátky byly důkladné. Konečně Žeňa odstrčil rozhodným pohybem talíř a řekl: "Vzdávám se..." Potom se oba odebrali do kuchyně, aby umyli nádobí.

"Přijel jste opravdu včas, soudruhu dopisovateli," pravil Ruda, když měli všechno uklizeno a pohodlně se natáhli do trávy před domkem. "Teď je to tady skutečně velmi zajímavé. A nejzajímavější to bude asi dneska. Zítra by bylo už pozdě a hodně by vám ušlo. Jestli budete mít štěstí, uvidíte dokonce výprask holí. A mnoho jiných zajímavých věcí."

Teď mi můžete klást otázky."

Žeňa spěšně nabíjel diktograf.

"Povězte mi, co je to vlastně ten Veliký KRI!"

"Okamžik," Ruda se převrátil na záda a přeložil si nohu přes nohu. "Napřed se vás na něco zeptám ještě já. Jaké máte vzdělání, soudruhu Slavine?"

"Absolvoval jsem fakultu lékařskou a novinářskou a dlouhodobý kurs meziplanetární hygieny."

"To je všecko? Nic víc?"

"Nic."

"A neslyšel jste nic o sedmi zásadách slavného čínského vědce Sun Si tao?"

"Neslyšel," odpověděl Žeňa sklesle.

"Ale o algebře informačních polí jistě ano?"

"Taky ne."

"A o základní poučce informační disipace?"

Žeňa mlčel jako ryba. Ruda se zamyslel a řekl: "Dobrá. Radě je všechno jasné. Budeme mít vaše mezery ve vzdělání na zřeteli. Teď natáhněte uši, a když nebudete něčemu rozumět, klidně se zeptejte..."

Žeňa pochopil následující. Kolektor rozptýlené informace byl určen, jak už prozrazovalo jeho jméno, především pro sbírání rozptýlených informací. Tímto pojmem byly označovány stopy všech událostí a jevů, rozptýlené v prostoru a času. První zásada Číňana Sun Si-tao (jediná, která byla Žeňovi přístupná) hlásala, že v přírodě ani ve společnosti nic nemizí beze stopy. Valná většina těchto stop se zachovává v podobě mimořádně rozptýlených informací. Stopy konec konců představují určitou energii, ale problém jejich sbírání se velmi komplikuje, protože jejich prvotní formy prodělávají časem mnohé změny. Stopy se kupí na sebe navzájem, mísí se a jsou stírány jinými stopami. V zásadě lze však každou stopu vyhledat a obnovit - i stopu brontosaura v uhelných slojích, i stopu paprsku vzdálené hvězdy na úlomku kamene. Pro vyhledávání, třídění a srovnávání těchto stop a pro jejich přetváření v obvyklé formy informace, například v obraz, byl sestrojen Veliký KRI.

O tom, jak Veliký KRI pracuje, získal Žeňa velmi matnou představu. Nejdříve mu fantazie vykreslila miliardy kybernetických infuzorních mikroinformátorů, které se v hejnech prohánějí po světě, sbírají rozptýlené stopy dávné minulosti a snáší je do obrovitých skladišť mechanické paměti. Potom si představil nesmírně hustou pavučinu drátů, natažených od stožáru ke stožáru, od věže k věži po celé zeměkouli. Zkrátka, nerozuměl ničemu, ale vyptávat se nezačal; jen si v duchu slibil, že si sežene příslušnou literaturu, ve volném čase si přehraje Rudovu přednášku a potom snad všechno pochopí. Když mu pak Ruda začal vykládat o pracovních výsledcích, zapomněl na všechno ostatní.

"Podařilo se nám získat velmi zajímavé jednotlivé obrazy, a dokonce celé epizody," vykládal Pavel. "Převážná většina materiálu samozřejmě není k ničemu, sta a tisíce obrázků se překrývají navzájem a žádné filtry na světě je nejsou s to oddělit a rozlišit. Ale něco se nám přece podařilo. Tak jsme zachytili výbuch supernovy nedaleko našeho Slunce před sto milióny let. Můžeme se podívat na rvačku dinosaurů, na hvězdolety bytostí z cizí planety, na bitvu u Marenga a na mnoho jiných událostí."

"A ukážete mi něco z toho?" zeptal se Žeňa napjatě.

"Proč ne... Ale teď se vraťme k hlavnímu tématu."

Veliký KRI nejen sbírá rozptýlené informace. Je to neobyčejně složitý a značně samostatný počítač a logicky soudící stroj. Vedle miliard paměťových a logicky uvažujících buněk, vedle nejrůznějších konvertorů a filtrů má ve svých sektorech vlastní dílny, které sám řídí. V případě potřeby se sám reguluje, vytváří nové prvky, staví modely. To mu dává velké možnosti. V současné době například vykonává veškeré kalkulační práce pro australské hospodářství, řeší řadu otázek obecné kybernetiky a některá jeho oddělení, která jsou ve všech větších městech na Zemi i na meziplanetárních základnách, provádějí nejpřesnější diagnózy. Řeší ještě mnoho dalších úkolů.

Nynější ředitel KRI, žák geniálního zemřelého kybernetika Sun Si-tao, Konžan Augustus Lamba uložil stroji několik úkolů spojených s předpovědí chování živých organismů. S úkoly determinizace chování bezobratlých živočichů se KRI vypořádal poměrně snadno, a tu před třemi měsíci Lamba uložil stroji nový úkol.

"Úkol dostal název ‚Buridanův beran‘. Vzáli jsme beránka a zaznamenali jeho biologický kód, - to je, víte, úplná informace o stavu molekulárních spojení v nervové soustavě - a to ve chvíli, kdy zvíře stálo mezi dvěma žlaby s pocukrovanými banány. Kód spolu s biologicko-psychologickými údaji o skopcích jsme vložili do KRI. Od kolektoru se žádalo za prvé, aby předpověděl, který žlab s krmením si beránek vybere, a za druhé, aby volbu zvířete zdůvodnil psychologicky."

"Zajímavý úkol," poznamenal Žeňa. "Otázka svobody vůle. Velmi zajímavé."

Ruda se pochybovačně usmál.

"Myslíte?" řekl. "Ano, snad... Vždyť Lamba je nejen kybernetik, ale taky psycholog. Psychologické problémy miluje přímo vášnivě. Ale to jste pochopil správně, že tu jde opravdu o otázku svobody vůle. A Lamba zjišťuje, zda něco takového vůbec existuje nebo ne. Nejdříve to zkoušel s červy, potom se žábami... Teď tedy přišla řada na ovce. Které faktory - známe-li o beranovi všechno, počínaje... hm... počtem nohou a konče rozdělením vzruchových center v jeho mozku v daném okamžiku - nutí zvíře k tomu, aby si vybralo krmení, řekněme, v pravém a ne v levém žlabu?"

Tak tedy, dva měsíce pracoval KRI docela normálně. Spokojeně si brumlal a bzučel. Lamba netrpělivě čekal, kdy se objeví první modely. Rozumíte, když KRI dostane nějaký úkol, postaví si několik modelů a potom si zaznamenává jejich chování. Takto často vyřeší celý úkol. Věřte, KRI někdy staví modely neobyčejně zajímavé. Když například studoval chování žizaly, postavil model, na jehož základě byly sestrojeny úplně nové typy důlních razících strojů. A před měsícem se konečně ukázaly první modely, postavené k řešení úkolu ‚Buridanův beran‘. Když se objevily, všichni jsme překvapením málem ztratili řeč..."

"Nedochůdčata," zamumlal Žeňa,

"Ba právě. Ona nedochůdčata, o které se tolik zajímá vaše ETK. Všelijaké tyčky na kolečkách, sedminožky a tak dále."

KRI je vyrábí v celých masách, a nikdo nechápe proč. Modely mají jednu zvláštnost - všechny vypadají nemožně hloupě a zdánlivě se nijak netýkají řešení úkolu. Úžasně mašinky! Zvlášť ta jejich zadní noha!

Černý stín zadní nohy," pokračoval Ruda po krátkém odmlčení, "padl na celou naši kolonii. Lidé přicházejí s nejrůznějšími dohady. Někteří se domnívají, že KRI z námahy pozbyl rozumu - i takové věci se prý stávají. Jiní propadají nervozitě a tvrdí, že KRI je na člověka příliš moudrý a dělá si z nás blázny. Jenom náš ředitel si myslí, že není něco v pořádku s programem, který jsme do stroje vložili. Mazaný staroušek! Jakmile uviděl první nedochůdce, sebral program a odjel do Ústavu programové teorie. Dnes se vrací, takže jste přišel právě včas."

"A kdopak tu dostane výprask holí?" zeptal se Žeňa.

"Uvidíte," usmál se Ruda podivně. "Všecko má svůj čas. A bude to opravdu zajímavé. Teď bych vás prosil, soudruhu dopisovateli, abyste mne následoval. Představím vás vedoucí naší filmotéky."

"Ještě jednu otázku," řekl Žeňa a zasunul diktograf do pouzdra. "Kde vlastně je ten váš Veliký KRI?"

"Zrovna na něm ležíte. A až vstanete, tak po něm půjdete. Je pod zemí, dvě stě metrů hluboko, a má šest hektarů.

Mozek, dílny, generátory, všecko. Jdeme!"

Filmotéka KRI byla na druhém konci kolonie v nízkém pavilónu, na jehož střeše se leskly mřížové štíty stereocinematického demonstrátoru. Hned za pavilónem začínala savana.

Uvnitř pavilónu vonělo všechno ozónem a kokosovým mlékem. Vedoucí filmotéky seděla u stolu za binokulárním drobnohledem a zkoumala nějaký fotografický snímek. Byl to snímek kloubu zadní nohy. Vedoucí byla půvabná pětadvacetiletá Tahit'anka.

"Nazdar, Eni," pozdravil Ruda.

Vedoucí se odtrhla od přístroje a její snědá tvář rozkvetla úsměvem.

"Buď zdrav, Pavle," odpověděla.

"To je Eni Kentová. A tohle je dopisovatel ETK Slavin. Chovej se k němu s patřičnou úctou, Eni! Ukaž mu snímky číslo dvě stě šedesát sedm, tři sta patnáct a sedm tisíc pět set dvanáct..."

"Samozřejmě, jestli vás to nebude příliš obtěžovat," dodal. galantně Žeňa.

"Bude mi potěšením," odpověděla vedoucí.

"Já tedy mohu odejít," řekl Ruda. "Abych nezapomněl, co je se zařízením, Eni?"

"V pět tu má být."

Ruda kývl a odešel. Zvenčí bylo slyšet, jak se rozkřikl na celou osadu: "Akitado! Nevolaš šéf?" Odpověď slyšet už nebylo. Vedoucí si povzdychla a řekla:

"Vezměte si skládací židli, soudruhu Slavine, a pojďte se mnou!"

Žeňa vyšel ven a usadil se do stínu při zdi pavilónu. Eni zkušeným pohledem odhadla výšku slunce, v duchu si něco spočítala, pohybuje bezhlesně rty, a opět se vrátila do domku.

"Snímek číslo dvě stě šedesát sedm," ohlásila otevřeným oknem.

Sluneční světlo pohaslo. Žeňa spatřil fialově černé nebe s jasnými neznámými hvězdami. Nad obzorem se vynořily nízké mraky, v popředí pomalu vystoupily černé obrysy podivných stromů, podobných dílem palmám, dílem obrovitým kvěťákům. Třpyt hvězd se odrážel v černé vodě.

Náhle vznikala nad oblaky bílá zář. Rozhořivala se stále jasněji, po černé olejové hladině přebíhaly znetvořené stíny.

Nad obzor vylétlo oslnivě bílé, rychle pulsující nebeské těleso a rozběhlo se klikatě po obloze; v jeho jasu zhasínala jedna hvězda za druhou. Mezi kmemy podivných stromů se zvedla šedavá mlha, potom se zakmitaly jiskry duhových barev, a všechno rázem zmizelo. Před Slavinem se znovu rozkládala sluncem zalitá savana.

"Dál jsou samé poruchy," oznámila Eni Kentová.

"A co to vlastně bylo?" zeptal se poněkud zklamaně Žeňa, který čekal mnohem víc.

"Výbuch supernovy. Před sto milióny let. Tahle supernova způsobila, že se na Zemi objevili dinosauři*. Teď přijde snímek číslo tři sta patnáct. Naše pýcha. Z doby asi o padesát miliónů let později."

Znovu zmizela savana. Žeňa spatřil rovinu zalitou vodou. Z vody všude trčela tučná stébka nějakých rostlin. Po rovině se po kolena ve vodě pomalu ploužilo dlouhé šedé zvíře. Slavin ihned nerozeznal, kde má zvíře hlavu. Mokrý válcovitý trup, polepený zelenou trávou, se na obou koncích stejnoměrně zužoval a přecházel do protáhlého ohebného krku a ocasu. Teprve po chvíli Žeňa zpozoroval maličkou plochou hlavičku s bezzubou žabí hubou. Něco v chování obloudy připomínalo slepici - dlouhý krk se pravidelně kýval vpřed a vzad do taktu krokům. Čas od času ponořoval netvor hlavu do vody a ukusoval chomáče trávy, načež mu dolů po krku zvolna klouzala kulatá vyboulenina.

"Diplodok," řekla vedoucí. "Délka dvacet čtyři metry." Žeňa uviděl další nestvůru. Jako obrovitý had se smýkala vedle diplodoka, nechávajíc za sebou pruh rozvířené vody. Jednou jen taktak uhnula před diplodokovou sloupovitou nohou a Žeňa na okamžik spatřil světlou zubatou tlamu. Něco se stane, pomyslel si Žeňa. Bylo to mnohem zajímavější než výbuch supernovy. Diplodok zřejmě neměl o zubatém společníkovi tušení nebo si ho prostě nevšímal. Šeredný plaz se opatrně vyhnul jeho předním nohám, připlazil se blíž, prudce se vynořil z vody, ukousl mu hlavu a hbitě se odsunul stranou.

Žeňa sklapl ústa, až mu cvakly zuby. Obraz byl neobyčejně čistý a zřetelný. Diplodok se na vteřinu zastavil a zvedl bezhlavý krk vysoko do vzduchu. Potom pokračoval v cestě a krk se mu pravidelně kýval jako předtím; z pahýlu tryskala krev. Teprve po několika krocích se mu podlomily přední nohy. Zadní nohy však pochodovaly dál a dlouhatánský ocas se bezstarostně houpal ze strany na stranu. Ale pak se zvířeti podlomily i zadní nohy a v téže chvíli se z vody vynořily další ohyzní tlamy a lačně se zahryzly do poražené oběti...

"Fuj," řekl Žeňa. "Strašná podívaná..."

"Tenkrát bez přestání požíral jeden druhého," prohodila Eni Kentová. "Skoro všechny informace, které získáváme z tehdejších dob, ukazují samé vzájemné požírání. Ale jak se vám líbila kvalita obrazu, soudruhu Slavine?"

Nad korunami trnovníků s rámusem přelétl břichatý šestimotorový stroj. Vedoucí vyběhla z pavilónu.

"Už jsou tady!" zvolala. "Pojďte, soudruhu Slavine, přivezli nám aparáty!"

"Dovolte!" zaprotestoval Žeňa. "A co dál? Slíbili jste mi ukázat ještě něco!"

"To nestojí za vidění, opravdu," pronesla Eni přesvědčivým hlasem. "Nevím, co to Pavla napadlo... Snímek číslo sedm tisíc pět set dvanáct ukazuje bitvu u Marenga. Kvalita obrazu je výtečná, ale... Opravdu, nestojí to za to. Radši se pojdte podívat se mnou. Tam to bude mnohem zajímavější..."

"Oč vlastně jde? Jaké to jsou přístroje?"

"Copak vám to Pavel neříkal? Dneska chce pochytyt všechna nedochůdčata. Chce přebrat řízení Velikému KRI a polapat všechny ty jeho zmetky najednou..."

Obrovská šestivrtulová helikoptéra přistála nedaleko místa, kde před několika hodinami chytili septopoda. Z otevřeného trupu letadla vyjížděly ploché vozíky s velkými koly, naložené očíslovanými bednami různých velikostí. Bedny se přivázely do stínu jednoho trnovníku, kde neúnavný Ruda řídil montáž. Jeho zvukné povely se nesly daleko do podvečerní savany.

Eni Kentová se omluvila a někam odběhla. Žeňa začal nejistě kroužit kolem Rudy. Vzmáhala se v něm zvědavost. Vozíky s vysokými koly přijížděly, skládaly bedny do trávy a zase odjížděly, a "služebníci Velikého KRI" - dobrá padesátka veselých mladíků a dívek - bedny otvírali, vyndávali nějaké neznámé předměty z kovu a umělé hmoty a něco stavěli. Pod trnovníkem rostla hranatá stavba. Ruda pomalu zmizel v jejím nitru. Práce šla lidem dobře od ruky. Žeňa dobromyslně dlouhali do žeber a vesele na něho volali, aby se jim nepletl pod nohy. Vrtulník se konečně zbavil nákladu, motory zaburácely, tráva se ve větru položila k zemi a stroj se vznesl. Z hranaté stavby vylezl po čtyřech

Ruda, vztyčil se, oprášil si ruce a řekl:

"Hotovo! Můžeme začít... Všichni na místa!" Vyskočil na plošinu, kde stál malý řídicí pult. Plošina zavržala a prohnula se pod jeho tíhou.

"Neměli bychom raději počkat na profesora Lambu?" nesměle se zeptala štíhlá dívka s chlapeckým účesem.

"Ani nápad!" odmítl Ruda rozhodně. "Naopak... Hned začneme!"

Položil ruku na pult. Na pultě zablikaly barevné indikátorové žárovky.

Ruch na palouku utichl. Žeňa znepokojeně pozoroval, jak se několik lidí chvatně šplhá do koruny trnovníku a usazuje na větvích. Dívky se shlukly blíž k plošině. Žeňa se v rozpacích poškrábal za uchem, ale potom se pro všechny případy přidal k nim.

"Strong a Joyce, připravit!" zavelel Ruda.

"Jsme připraveni," odpověděly svorně dva hlasy, mužský a ženský.

"Zpívám na hlavní frekvenci. Pomáhejte mi na křídlech! A nebojte se rámusu!"

Žeňa čekal, že se v příští chvíli všichni dají do zpěvu, ale ticho bylo ještě hlubší. Tak minula minuta.

"Zvýšit napětí!" nařídil Ruda tiše.

Uběhlo několik dalších minut. Slunce zapadlo a na obloze se objevily velké hvězdy. V dále pronikavě zakřičel emu. Dívka vedle Slavina hlasitě vydechla rozčilením. Najednou se v koruně trnovníku někdo pohnul a hlas třesoucí se rozechvěním potichu zavolal:

"Tamhle jsou! Táhle na louce! Ne, tam se nedívejte... Tamhle!"

Žeňa stejně neviděl, kam se má dívat, a přitom ani nevěděl, co se má vlastně stát. Zvedl fotoaparát, couvl ještě o krok, až přimáčkl nějakou dívku k plošině, a najednou uviděl... Na černé savaně pod hvězdami se něco pohybovalo. Jako z vody se z vysoké trávy vynořovaly a Opět v ní mizely nezřetelné šeré stíny, mlčelivé a zlověstné. Tráva zašuměla, něco zaskřípelo, ozval se tichý dusot, praskot, vrzání. Dosavadní ticho vystřídal nejasný šelest a šramot...

"Světlo!" vykřikl Ruda. "Už jdou vojákci!" V též okamžiku zalilo savanu oslnivé světlo.

Savanou táhla armáda Velikého KR!, pochodovaly voje nedochůdčat. Šly do zajetí. V životě Žeňa neviděl takovou přehlídku technických zmetků. Koruna trnovníku zaburácela homérským smíchem.

"Parní lokomotivy!"

"Sedmnácté století! Wattův regulátor!"

"Kluci, koukejte! Parní stroj!"

"Cuvetův samohyb!"

"Robinsone! Kde je Robinson?"

"Robinsone, ty jsi říkal, že si z nás KRI dělá blázný?"

"Robinsone, hod' svůj diplom do pračky!"

Nemožná strašidla táhla po planině. Neohrabané velocipеды o třech kolech, poháněné párou. Železné želvy, z kterých létaly jiskry a čpěla spálenina. Septopodi, zběsile vyhazující svou proslulou zadní nohou. Pavouci na dlouhatánských nohách z drátu. Klátící se bidla na kolečkách. To všechno se vleklo, kulhalo, strkalo, řinčelo, praskalo, rupalo, vyfukovalo páru a vyhazovalo jiskry. Žeňa cvakal spouští, div se mu nezadřela.

Přední řady mechanických nestvůr se zastavily na kraji palouku. Zadní se šplhaly na ně a s neohrabaně roztaženými údy tu zůstávaly nehybně ležet navzájem propletené na jedné hromadě. Na vrchol hromady se najednou vyhrabal podivný vozík z několika žerdí a koleček. Náhle se vozík s praskotem lámaného dřeva rozsypal a jedno kolečko se řinčivě dokutálelo až k plošině, kde se svalilo Žeňovi u nohou. Tu se Žeňa ohlédl na Rudu. Ruda stál zešířka

rozkročený na plošině a s rukama v bok volal na své spolupracovníky:

"No tak, mládeži! Tohle všechno vám dávám v plen. Všechno se musí hned roztřídit, evidovat a srovnat s pomocným programem. Nebude dlouho trvat a uvidíme, co a jak myslí Veliký KRI ..."

"Je vůbec možné, že Veliký KRI sestrojil tohle všechno jen proto, aby zkoumal chování Buridanova berana?" zeptal se Žeňa ohromeně.

"Pochybujete o tom, že?" řekl Ruda a bílé zuby mu zasvítily v širokém úsměvu.

Dva mladí kybernetikové táhli kolem za zadní nohu ocelového brouka. Najednou se noha utrhl a oba statní mladíci se natáhli jak širocí tak dlouzí do trávy.

"Vždyť jsem povídal, že ta noha skoro nedrží," poznamenal Žeňa se zadostiučiněním.

Do šumu a halasu zazněl tichý, ale zřetelný hlas:

"Co se tu děje, děti?"

Rozhostilo se ticho.

"Už je to tu," zašeptal Ruda. "No, teď to začne!"

"Dělíme se o kořist, soudruhu řediteli," pronesl nahlas vesele. "Sebrali jsme Velikému KRI všechny modely, abychom zjistili, v čem vězí příčina... hm..."

"Studujeme modely, hledáme příčiny nenormální činnosti analytického sektoru KRI, zkoumáme variace v konstrukcích... a... a tak podobně," pomáhal Rudovi z rozpaků jeden z kybernetiků.

K plošině pomalu dokulhal starý šedovlasý černoch v bílém obleku a s tlustou holí v ruce.

"Tebe, Pavle, tedy také znepokojuje podivné chování našeho KRI?" otázal se stařec vlídným vemlouvavým hlasem. "A vážně tě to znepokojuje, co, synáčku?"

Ruda sestoupil z plošiny. Žeňovi připadlo, že se nějak náraz celý zmenšil.

"Pročpak mlčíš, Pavlíku?" dotíral na Rudu Augustus Lamba. "Vždyť to je opravdu geniální myšlenka - objevit příčinu nesprávné činnosti analytického sektoru, když se prozkoumá... Co jste vlastně chtěli zkoumat? Tuším, že už jsi ohledně toho učinil nějaké závěry, ne? Alespoň předběžné, co říkáš, hochu můj?"

Ruda se díval před sebe do země a mlčel. Kruh kolem něho a starého profesora se svíral stále těsněji. Bylo znát, že nikdo nechápe, o čem jde, ale všichni cítí, že něco není v pořádku. Drobnými krůčky obešel Augustus Lamba Rudu, najednou se prudce rozmáchl a přetáhl dlouhána holí přes záda.

"Ach," povzdychl si Pavel nešťastně a vtáhl hlavu mezi ramena.

"Jenom mi nevykládej, žeš to neudělal úmyslně," řekl Lamba, rozmáchl se znovu, ale potom si to rozmyslel, posadil se na kraj plošiny a položil si hůl mezi kolena.

"Tak abyste věděli, děti," zakýval zkormouceně hlavou, rozhlédl se po polekaných tvářích kolem sebe, smutně vzdychl a pokračoval, "my se tu celý měsíc honíme, potíme, lámeme si hlavu... a tenhle člověk tady... Řekněte, děti... Ne, ty to řekni, Pavle, synku můj... Kolik nohou má docela obyčejný australský beran?"

Hrobové ticho.

"Ptám se, kolik má beran nohou?"

"Zhruba řečeno, čtyři," odpověděl Ruda neochotně a odkašlal si. Kybernetikové se po sobě podívali. Zdálo se, že začínají chápat.

"A kdo jako poslední kontroloval program úkolu Buridanův beran, než se program vložil do stroje?"

"Inu, já," odvětil Ruda. Těžko se dalo uvěřit, že je také schopen mluvit tak potichu.

"Tak vidíte, děti," pokračoval staroch, "tenhle taškář ten náš program maličko opravil. V úkolu Buridanův beran uvedl, že ovce má sedm nohou."

"Ójé," vyjekl dívčí hlas.

"Ale to tomu intelektuálnímu pirátovi nestačilo, on také odstranil z programu všecko, co se týkalo beranova malého mozku!"

Ruda si smutně povzdychl. Žeňovi však připadlo, že to nebylo docela upřímné.

"A tak stroj řešil úkol sedminohého berana bez kousíčka orgánu rovnováhy!"

Mladí kybernetikové se vesele rozesmáli. Augustus Lamba píchl Rudu koncem hole do břicha.

"Proč vlastně nechceš pracovat na mém tématu, ty zrzavý darebo?"

Ruda znovu vzdychl a bezmocně rozhodil rukama.

"Proč se vrháš na deset témat najednou a podvádíš svého učitele?"

"To dělá má ošklivá povaha, kterou jsem zdědil," vzmohl se Pavel na obhajobu.

Lamba ho píchl holí ještě jednou.

"A jakpak dlouho se hodláš té povaze podřizovat? Jak dlouho hodláš týrat náš nešťastný stroj neřešitelnými úkoly o pětiúhlých trojúhelnících? A jak dlouho konečně hodláš vodit mě za nos?"

"Já už nemohu," vybuchl jeden z přítomných a složil se celý usmátý do trávy.

"Chudák KRI, poctivý svědomitý KRI!" pokračoval profesor útrpně. "Tolik se snažil... Ale copak mohl předpokládat, že jeho páni jsou takoví... takoví..."

"Já už to víckrát neudělám," zašeptal Ruda zdrceně.

Žeňa byl přes noc u Pavla. Kybernetik mu ustlal v pracovně a beze slova vyšel ven. Slavin se za ním díval oknem a viděl, jak jde sklesle zpět k trnovníkům. Přesto mu bylo vidět na tváři, že to nejhorší má za sebou. Venku bylo horko. Do

otevřeného okna nakukoval oranžový měsíc, rozbrázděný šedými čtverci a trojúhelníky kosmických raketodromů. Slavin zasněně pozoroval, jak se měsíc jasní, a s potěšením probíral v paměti dnešní události. Měl rád dny, které neuběhly marně, měl rád dny, kdy poznával nové sympatické lidi. Například takové, jako byl hloubavý Parnkala, velkolepý Ruda nebo Lamba hromovládce...

O tomhle určitě něco napíšu, pomyslel si. Určitě! Jak veselí vzdělání mladí lidé se opovážili riskovat své postavení a vložili vědomě nesmyslný program do neobyčejně složitého myslícího stroje, aby viděli, jak se stroj bude chovat. A jak si stroj opravdu počínal, když se marně snažil postavit model berana se sedmi nohama, ale bez malého mozku. A jak vyhrátou černou savanou táhla armáda mechanických nedochůďčat, jak táhla odevzdaně vpřed, aby se vzdala ryšavému intelektuálnímu pirátu. A jak ten intelektuální pirát byl bit holí - a jistě ne poprvé ani naposled... Opravdu, z toho může být docela pěkná povídka...

Žeňa se díval na měsíc, dokud neusnul. Za svítání se probudil. Z kuchyně bylo slyšet cinkot nádobí a tlumený rozhovor dvou lidí.

"Mně se taky zdálo, že se starý moc nezlobil," řekl Parnkala. "To mě jednou hnál s holí přes celou osadu. A co to povídal o těch pětiúhlých trojúhelnících?"

"To je moje téma," odpověděl Ruda. "Spolu s Eni Kentovou zkoumáme činnost stroje za určitých podmínek... Chceme sestavit pokusnou osnovu pro teorii velkých omylů* . Profesorovi se to nelíbí a půjčuje mi k tomu stroj hrozně nerad."

"On si asi myslí, že to uráží důstojnost KRI," vmísila se do řeči Eni. "Ale přece jen to bylo trochu hloupé. Celé osazenstvo si měsíc lámalo hlavu, ředitel jel kvůli tomu až do Moskvy..."

"Nesmysl," odpověděl Ruda s jistotou, "naše téma všechny hrozně zajímá. A profesor má Rusko rád a vždycky se tam rád podívá. Kdybych mu to býval prozradil hned, pak by nám byl pokus zkrátka zarazil, a hotovo. Kdypak by se nám zase naskytla taková příležitost? A teď, když máme výsledky v kapse, zaujalo to i jeho. Ach přátelé, už se těším, až se v tom budu hrabat. To bude prácička!"

Po dlouhé přestávce, během které Žeňa málem opět usnul, Parnkala prohodil toužebným hlasem:

"Ach sedminohý berane! Škoda, velká škoda, že jsme už rozluštili tvou hádanku!"